

Iz življenja in sveta

Sarajevski Spomini bivšega policij- atentat skega uradnika v Sarajevu

Bivši uradnik avstrijske policije v Sarajevu Vladislav Guck, ki živi sedaj na Poljskem, je objavil svoje spomine, v katerih ve povedati nekaj zanimivih podrobnosti o sarajevskem atentatu.

Ze davno pred oficelnim naznanilom, da pride avstrijska prestolonasledniška dvojica na obisk, so se vršile v Sarajevu in drugih bosansko-hercegovskih mestih demonstracije, ki jih je uprizarjala zlasti visokošolska mladina. Pri teh demonstracijah je bilo čestokrat slišati vzklik:

»Naj živi kralj Peter!«

Oblasti so dobro poznale kraj, kjer so se v Sarajevu zbirali mladi fanatiki jugoslovenske ideje. Policijski ravnatelj baron Collas je dal ta kraj nekega dne prepleškati s katranom da bi ga napravil za zborovanja neuporabnega. Naslednji dan so našli tam napis: »Ta kraj je rezerviran za barona Collasa«

V Mostarju je prišlo o priliki neke predstave Nedbalove »Poljske krvi« do omladinskih demonstracij. Številni avstroogrski častniki, ki so prisostvovali predstavi, so se vrgli na demonstrante in rezultat je bil ta, da je prejele naslednji dan 33 častnikov pozive na dvoboje.

Do teh dvobojev pa ni več prišlo, ker je kmalu potem izbruhnila svetovna vojna.

Za poset prestolonasledniške dvojice so oblasti odredile obsežne varnostne ukrepe, določile so ceste, po katerih se bo vozila ta dvojica in jih zastražili s gostim koronom vojakov, dočim je policija na postajah in drugod uvedla poostreno kontro-

lo. Vse to pa ni moglo preprečiti, da bi eden med glavnimi organizatorji atentata, Danilo Ilić, ne prispel po lokalnih železniških progah v Sarajevo.

Dolgo časa po atentatu oblasti niso mogle prijeti vseh oseb, ki so pripravljale ta atentat. Princip, Gavrilović, Ilić in Grabec so sedeli v zaporu, toda iz njihovih ust ni bilo mogoče zvedeti ničesar.

Tedaj je prišel neki policijski komisar, Rusinec Ivazjuk, na rafinirano idejo. V spremstvu nekega kriminalnega uradnika in nekega fotografa je šel od celice do celice zaprtih atentatorjev. Med pripravami za fotografiranje je kriminalni uradnik komisarja vprašal »kakšno mimogrede, kdaj bodo atentatorje ustrelili. Ivazjuk je odgovoril, da se bo zgodilo to, čim prispe zadnji odlok s Dunaja. V Ilićevi celici je ta nakana imela uspeh. Hotel je na vsak način vedeti,

kdo bo vso ustreljen.

Ivazjuk je na slepo srečo našel kakšnih dvanajst najbolj prominentnih bosanskih imen. To je učinkovalo. Ilić je dejal, da ne more dalje gledati, da bi nedolžni trpeli za dejanje drugih in je izdal organizatorje atentata. Ivazjuk se je vrnil seveda s ponosno dvignjeno glavo. Hotel se je v svoji servilnosti postaviti še na drug način. Principu je manjkalo še nekoliko dni do polnoletnosti in ga po zakonu ne bi smeli obsoditi na smrt. Ivazjuk je storil vse, da bi datum njegovega rojstva pomaknil malo nazaj, toda sodnikom je bilo več do zakona nego do njegovih spletk in tako je s temi spletkami propadel.

Odmevi iz Nemčije

Wessel - Westmar

Poročali smo že, da je nemški minister za propagando dr. Gobbels prepovedal predvajanje filma, ki prikazuje življenje Horsta Wessela, borbenostnega vzornika današnjega nemškega režima. Zdaj javljajo nemški listi, da je prepoved preklicana. Film se bo smel predvajati, toda pod naslovom »Horst Westmar, eden izmed mnogih. Prikaz nemške usode iz l. 1929.« Direktna namigavanja na Horsta Wessela pa se morajo opustiti in jih je cenzura že dala izrezati iz filma ter uničiti iz prvih posnetkov. Kadar gre za režimski žep, torej tudi v Nemčiji ne jemljejo načel tako tragično resno, kakor bi se komu zdelo na prvi pogled.

Raj in hipoteka

»Gospodarsko življenje se začne z delom, ne pa s kapitalom ali kreditom. Če bi se začel s kreditom, ne bi bil ljubi Bog dal Adamu v raju lopate, ampak bi ga bil opremil s hipotekarno banko.« (R. Koerber v knjigi »Tretje carstvo in kapitalizem«.)

Pesem brez besed

Pruski prosvetni minister je odredil, da se mora prekriti Mendelssohnova glasbena dvorana Pruske državne knjižnice v Berlinu. Odslej se bo imenovala »Mojsirska dvorana oddelka za glasbo«, to pa zato, ker je bil skladatelj Mendelssohn Žid.

Dopustno in nedopustno

Na podlagi zakona o zaščiti narodnih simbolov je v Nemčiji prepovedano nositi rdeče otroške čepice s kljukastim križem ter prodajati pločevinaste škatle s napisom »Nemška mast« itd. Dovoljeni pa so papirnati zrnji s kljukastim križem in tudi punčke, ki jih krasi isti emblem.

Nemško vohunstvo v Franciji

Inženjer René Vidal in Camille André sta zapletena v veliko nemško vohunsko afero proti Franciji. Vohunila sta po naročilu v Toulonu

Čudna osveta

Na čuden način se je upiral oblastim nek italijanski zidar, Luigi Recco, ki je bil že dolgo brez dela in se je dolžil na levo in desno, da bi nasitil svoje številne otroke. Ker ni mogel plačati, so ga tudi z leve in desne rubili. To se mu je primerilo še pred nekoliko dnevi in zadnje pohištvo, ki mu je še ostalo, je bilo kmalu prodano na dražbi. Toda ko so ga hoteli novi lastniki odnesti, ni šlo z njim nikamor. Zidar si je bil namreč izmislil, da ga je trdno vzdal v tla in stene. Morali so poklicati drugega zidarja in ga dobro plačati, da so spravili pohištvo z mesta.

Nemčija po vojni

Kakor poročajo iz Pariza, piše bivši nemški kancelar Josef Wirth zgodovino Nemčije po svetovni vojni. Wirth živi v Parizu in je iz Nemčije srečno prinesel gradivo, ki mu rabi pri sestavljanju knjige.

DOBRO JE ČE VEŠ...

da divja v severni Franciji nalezljiva angina, ki se loteva posebno otrok in starih ljudi;

da bo Amerika dokončno odpravila prohibicijo šele letos 6. decembra;

da je v Motti di Livenza rodila neka 40 letna delavčeva žena svojega 25. otroka, ki je prišel na svet na dan njene srebrne poroke;

da uvaža Anglija v promet lovka letala, oborožena s šestimi streljanci;

da je raziskovalec Wilkins opustil svoje načrte o vojni s podmornico na severni tečaj;

da je bokser Carners najel nekega reporterja, kateremu je povelj sestavo svojih spominov, ki bodo istočasno izšli v več jizikih;

da duhanje vrtnic zelo pomirja živce;

da so zapuščinske pravice v Rusiji za inozemce iste kakor za domačine;

da bodo poljske državne železnice znižale tarife za osebni promet za 25 odst.;

da velja za najboljšega francoskega reporterja letos poročevalec pariškega »Journala«, ki mu zaradi tega pripade denarna nagrada 5000 frankov;

da razširja Chaplin o sebi novo senzacijsko, in sicer to, da so ga ugrabili gangsterji ter ga izpustili šele proti izplačilu večje odkupnine;

da bodo pokopali francoskega matematičarja Painlevéja danes v pariškem Pantheonu poleg kemika Marcelina Berthelota;

da beleži letošnja tujskoprometna sezija v Italiji dva milijona inozemskih gostov;

da je izjavil prof. Carbia, član učiteljskega zbora na univerzi v Buenos Airesu, da so dokumenti o odkritju Amerike iz l. 1535. ponarejeni;

da je na Cetingu te dni padal rumen pešeni dež;

da je daroval koncert japonske milijonarske rodbine Mičiji 30 milijonov jenov za podporo kmetijstva in dobrotelnih ustanov na Japonskem;

da je Ford sprejel Rooseveltovo regulacijo plač v avtomobilski industriji;

da je zaslužil bivši kubanski predsednik Machado z raznimi provizijami za časa svoje vladavine 19 milijonov dolarjev;

da je pravkar izšla nova številka ilustrirane tedenske revije »Življenje in svet« z zanimivo vsebino.

Najlepši klobuk

V Parizu so te dni teknovala ženske z najlepšimi klobuki

General - suženj

Usoda vojnega nasprotnika Abd-el-Krima

V Madrid se je vrnil po dvanajstih letih odsotnosti duševno strt mož, bivši španski legionar, ki je preživel vsa ta leta kot suženj saharjskih Kabilov

in je vedel povedati tudi nekatere podrobnosti o možu, ki je bil še pred dobrim desetletjem eden najbolj mogočnih na španskem, osebni prijatelj kralja Alfonza XIII. To je bil general Silvestre, ki mu je bil kralj Alfonz poveril vrhovno poveljstvo čet v vojni proti Rifskim Kabilom pod vodstvom slovitega Abd-el-Krima.

Silvestre je bil v mirnem času morda izborni vojaški organizator, kot strateg pa je

v vojni odpovedal.

Kabilom se je posrečilo, da so obkolili velik del španske armade in so uprizorili med njo strahovit pokolj. Po previdnih cenitvah je bilo na španski strani 90.000

mrtvih in ranjenih, 4000 mož pa so Kabilii ujeli. Večina teh ujetnikov se je lahko že davno vrnila domov, mnogo pa je takšnih, in to po večini častnikov, med njimi sam general Silvestre, o katerih ni bilo pozneje duha ne sluha.

Proglasili so jih celo za mrtve. Vojak, ki se je vrnil iz kabilskega ujetništva po 12 letih, pa je njihovo usodo prikazal v drugačni luči.

Po njegovih trditvah so Kabilii okrog 300 visokih častnikov z generalom Silvestrejem vred odgnali najprvo v neko koncentracijsko taborišče v bližini oaze Tafilet. Tu so ostali kakšnega pol leta, nakar so jih vstali

odvedli še globlje v puščavo

in jih prodali končno kot sužnje na javnem trgu za sužnje v neki oazi puščave Igidi. Med prodanimi je bil general Silvestre. Še danes jih živi večina kot sužnji domačinov v Sahari in delijo usodo številnih Francozov, Italijanov in Nemcev, ki so jih Kabilii v boju za svojo osvoboditev ujeli na slični način. Njih usoda je strašna in še najbolj se godi tistim, ki se je vanje zagledalo kakšno dekle puščavnih rodov. Lahko so se poročili in uživali neko relativno svobodo, morali so se pa uživati v zelo primitivno življenje Rifskih Kabilov. Kje se nahaja ta čas general Silvestre, pripovedovalcu ni znano. Videti je, da so ga vstali z več drugimi častniki odvedli še globlje v puščavo in bo treba vsekakor še mnogo truda, da jih najdejo.

Vse za kariero!

Neka ameriška filmska zvezdnica se je s to-le pozno hotela prikupiti fotografom, ki so se je res usmili

ANEKDOTA

V neki družbi, v kateri je bil tudi Richard Strauss, je nekdo hvalil novejšega simfonika. Ni pa mogel navzočega mojstra popolnoma prepričati. Da dokaže pomen simfonika je hvalilec navedel markanten motiv iz nekega njegovega scherza.

»Nu, da,« je odvrnil Strauss, »tega motiva bi jaz ne našel, toda iz njega bi napravil kaj drugega!«

VSAK DAN ENA

»Pravijo, da imaš dosti dolgov.«
»To so raztrošili moji upniki.«

Linija letošnje mode

Plašč iz plavega velurja, bogato obrobjen s kožuho

Za milijon ljudi novih stanovanj v Londonu

Angleški minister za zdravstvo Yung je imel te dni v londonskem radiu govor, v katerem je naglasil, da je vlada sklenila podreti nad 200.000 starih hiš in jih nadomestiti s stanovanji, ki bodo imela dovolj prostora za milijon prebivalcev. Program se bo izvršil v petih letih, gradbeni stroški so preračunani na 95 milijonov funtov. Pri gradbenih delih bodo zaposlili nad 80.000 brezposelnih. Zanimivo je vedeti, da so v Londonu od l. 1875. zgradili stanovanj samo za 200.000 ljudi. Zdaj hoče vlada v dvanajstih letih tega časa zgraditi petkrat več spodobnih stanovišč.

12-letna pisateljica

V Londonu ima velik uspeh knjiga, ki jo je napisala komaj 12letna miss Sara Bowes-Lyon. Dekle je malo v sorodstvu s kraljevo hišo, je namreč sestrična drugega reda vojvodinje Yorkske. Njena knjiga se bavi z jahalnim sportom in pove baje mnogo pametnega o ravnanju s konji. Zlasti za mlade ljudi ima mnogo dobrih svetov, kako naj se učijo jahanja. Bowes-Lyona hodi seveda še v šolo in založniku, ki ji je knjigo razkošno opremil, je pisala: »Rada se učim, žal mi je le, da v tem času ne morem jahati svojega ponnja ali obiskati kakšnega konjskega razstava.«

Diamant v cigari

Ponesrečen tihotapski trik

Nekega dne je čital sin ameriškega bankirja Stanleya Osgooda v listih, da je izvoz diamantov iz Amerike dovoljen samo z dovoljenjem pristojnega državnega departementa. Možu, ki se je bil pripravil na potovanje čez Ocean, se je zdelo tako malenkostno in smešno, da je sklenil poskusiti, če gre stvar tudi drugače.

Oče ga je svaril, naj ne podvzema takšnih poskusov, toda sin je ostal trdovraten. Trdil je, da ne bi imela vožnja čez morje zanj nobene mikavnosti, če ne bi pri tem doživel majhne pustolovščine.

Da bi mu nakana lažje uspela, je šel k draguljarju in velel

sneti diamant iz prstana

ter ga skril v cigaro, ki jo je nosil vedno pri sebi in katero si je hotel nažgati šele na ladji, menec, da se mu bo trik na ta način lažje posrečil. Ko je prišla na vrsto carinska revizija, si je nataknil prstan brez diamanta na prst in si kljubovalno prižgal cigaro. Vse je šlo gladko. Carinski organi so pregledali Američanovo prtljago in ugotovili, da ne vsebuje nič takšnega, kar ne bi smelo čez mejo. Preden so odšli z ladje, pa so povabili odličnega potnika s seboj v kabinu, kjer je moral podpisati carinsko deklaracijo. Tam je bilo še več drugih oseb, in na pepelniku sredi mize je ležala prav tako dolga in nažgana cigara kakor jo je imel v rokah Osgood.

Strašna katastrofa letala „Biarritz“

Francoski pilot Charles de Verneily, eden najslavnejših francoskih letalcev, je te dni pri Dijonu s svojim letalom »Biarritz« treščil na zemljo in obležal s svojim mehanikom pod ruševinami mrtve

